

PhDr. Mgr. Miroslav Matouš
Policejní akademie České republiky v Praze
Katedra krizového řízení
student doktorského studijního programu

První vlna pandemie COVID-19 a její dopady na operační řízení bezpečnostního sboru

Pandemie koronaviru označovaného jako SARS-CoV-2 způsobující **onemocnění COVID-19** významně ovlivnila, a v dalším období bohužel zřejmě ještě nějakým způsobem ovlivní, život ve společnosti. **Živelní pohroma** zasáhla téměř všechny státy světa, které přijaly odlišná represivní i preventivní opatření při zvládnání této **celospolečenské globální krize se zdravotními, personálními, organizačními nebo ekonomickými dopady**. Vzhledem k tomu, že se v prostředí České republiky (dále jen „ČR“) jednalo o novou situaci, nebylo podle subjektivního názoru autora příspěvku její řešení ze strany příslušných úřadů a institucí, zejména v jejich počátcích, vůbec jednoduché. Lze říci, že někdy až hektické.

Nedílnou **součástí veřejného sektoru jsou i bezpečnostní sbory** (dále jen „BS“), **základní složky integrovaného záchranného systému** (dále jen „složky IZS“) působící plošně na celém území státu. Předložený příspěvek se zaměřuje na **shrnutí získaných zkušeností a vyhodnocení výstupů především z řešení takzvané první vlny pandemie**, která se datuje od měsíce března do května 2020. Prioritně je zaměřen na její dopady v oblasti **volání na pracoviště pro příjem tísňového volání a operačního řízení**¹ s částečným přesahem i do oblasti krizového řízení (dále jen „KŘ“). **Činnost je vykonávána na operačních střediscích** (dále jen „OS“) složek IZS. V důsledku nové situace pro obyvatelstvo a vzniku možné paniky, bylo v počátcích identifikováno např. zvýšení počtu volání na tísňové linky s hrozbou jejich přetížení nebo nutnost nastavení tzv. algoritmů při vytěžování hovorů ze strany operátorů tísňových linek. Situace dále vyžadovala zavedení mnoha bezpečnostních opatření spočívajících především v omezení osobních kontaktů obsluhujícího personálu na všech OS.

Jedním ze základních pramenů, který byl využit, je veřejně nedostupný dokument zpracovaný jednou ze složek IZS. Z tohoto důvodu nemůže být tento interní zdroj podrobněji uveden. Jeho obsahem je **analýza vlivu pandemie na zatížení a provoz na OS s cílem vyhodnotit její průběh a přijmout opatření pro případné vlny následující**. Zdrojem je také Statistická ročenka 2020, kterou veřejně vydala jedna ze složek IZS, kterou představuje Hasičský záchranný sbor České republiky (dále jen „HZS ČR“). Dále jsou využity především příslušné právní předpisy.

Základní časová osa

- 31. prosince 2019, Čína, provincie Chu-Pej, město Wu-Chan – hlášeny **první případy neznámého onemocnění** - virového zápalu plic. Datum byl později

¹ MATOUŠ, Miroslav. Operační řízení integrovaného záchranného systému. *Bezpečnostní teorie a praxe/Security Theory and Practice*. 2020, No. 1, s. 129-144. ISSN 1801-8211.

označen za počátek pandemie. Město bylo epicentrem nákazy. Zdroj nákazy dosud nebyl v lokalitě prvního výskytu identifikován. Za nejpravděpodobnější zdroj je stále považováno divoké zvíře.

- 11. února 2020, Světová zdravotnická organizace (dále jen „WHO“) prohlásila označení Corona Virus Disease 2019 - COVID-19 - jako oficiální název nového koronaviru s označením SARS-CoV-2 (dále jen „COVID“).
- 1. března 2020, Ministerstvo zdravotnictví České republiky (dále jen „MZDR“) oznámilo **první tři prokázané případy** onemocnění.
- 3. března 2020 byla přijata **první opatření ze strany státní správy**.
- od 9. března 2020 zajišťovali příslušníci HZS ČR, Policie České republiky (dále jen „PČR“), Celní správy České republiky (dále jen „CS ČR“) ve spolupráci s vojáky Armády České republiky (dále jen „AČR“) **kontrolní měření tělesné teploty** bezkontaktním teploměrem u osob vstupujících na území ČR na vybraných hraničních přechodech. Dočasně došlo k znovuzavedení ochrany vnitřních hranic ČR s Německem a Rakouskem.¹ Činnost byla prováděna do 15. března 2020. Následně byly státní hranice až na výjimky uzavřeny. Vojáci AČR v činné službě a příslušníci CS ČR byli povoláni k plnění úkolů PČR.² Materiálně-technickou podporu zajistil HZS ČR. Jednalo se o týlové kontejnery z vybavení jednotek požární ochrany (dále jen „jednotka PO“) nebo technickou podporu při stavbě odběrových stanovišť z mobilních buněk. Opatření bylo v průběhu května postupně uvolněno. Celkem bylo příslušníky jednoho z BS provedeno 7 183 kontrolních měření na dvanácti hraničních přechodech včetně Letiště Václava Havla Praha.³
- 12. března 2020 byl v 14:00 hod. usnesením vlády⁴ **vyhlášen krizový stav – nouzový stav** (dále jen „NS“) s řadou omezení pro občany ČR a podniky od 14. března.
- Od 13. března 2020 byla postupně **oznáměna krizová opatření** spočívající např. v uzavření škol,⁵ zákazy v oblasti dopravy osob přes hranice ČR,⁶ zákazy v oblasti kultury a sportu⁷ a dále od 14. března zákazy maloobchodního prodeje a prodeje služeb v provozovnách s výjimkami.⁸ V následujícím období byla přijímána další krizová opatření, která nejsou z důvodu rozsahu omezeného

¹ Sbírka zákonů č. 70/2020, Usnesení vlády České republiky ze dne 12. března 2020 č. 197 o dočasném zavedení ochrany vnitřních hranic České republiky.

² Sbírka zákonů č. 83/2020, Nařízení vlády ze dne 15. března 2020 č. 83 o povolání vojáků v činné službě a příslušníků Celní správy České republiky k plnění úkolů Policie České republiky v souvislosti s epidemií viru SARS-CoV-2.

³ NEDĚLNÍKOVÁ, Hana a kol. Statistická ročenka 2020. Praha: MV-GŘ HZS ČR jako příloha časopisu 112 číslo 3/2021. 112. Odborný časopis požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva. 2021, Vol. XX, No. 3, s. 26. ISSN 1213-7057.

⁴ Sbírka zákonů č. 69/2020, Usnesení vlády České republiky ze dne 12. března 2020 č. 194 o vyhlášení nouzového stavu pro území České republiky z důvodu ohrožení zdraví v souvislosti s prokázáním výskytu koronaviru /označovaný jako SARS CoV-2/ na území České republiky na dobu od 14:00 hodin dne 12. března 2020 na dobu 30 dnů.

⁵ Usnesení vlády České republiky ze dne 12. března 2020 č. 201 o přijetí krizového opatření.

⁶ Usnesení vlády České republiky ze dne 12. března 2020 č. 200 o přijetí krizového opatření.

⁷ Usnesení vlády České republiky ze dne 12. března 2020 č. 199 o přijetí krizového opatření.

⁸ Sbírka zákonů č. 82/2020, Usnesení vlády České republiky ze dne 14. března 2020 č. 211 o přijetí krizového opatření.

příspěvků dále citována. Přehled všech vydaných opatření za období od 12. března do 23. prosince 2020 je na veřejně dostupné webové stránce Vlády České republiky.¹

Zahájení činnosti krizových orgánů

Krizový štáb (dále jen „KŠ“) Ministerstva vnitra České republiky (dále jen „MV“) zahájil činnost 12. března 2020 po vyhlášení NS. Předmětem zasedání bylo shrnutí situace, kontrola stavu plnění uložených úkolů, například stav přijatých krizových opatření, postupy resortu nebo distribuce osobních ochranných prostředků (dále jen „OOP“).

Aktivace **Ústředního krizového štábu** (dále jen „ÚKŠ“) na základě rozhodnutí předsedy vlády ČR byla 16. března 2020. Důvodem bylo ohrožení zdraví v souvislosti s prokázáním COVID na území ČR. První jednání se uskutečnilo v odpoledních hodinách v budově Ministerstva vnitra - generálního ředitelství HZS ČR (dále jen „MV-GŘ HZS ČR“). Vytvořeny byly **odborné pracovní skupiny** pro nákupy OOP, jejich distribuci, dopady pandemie nebo mediální skupina. Později vznikla pracovní skupina „COVID-19“ s cílem operativnější koordinace zabezpečení OOP.² Z bezpečnostních důvodů částečně probíhala jednání ÚKŠ prostřednictvím videokonferencí.

Krizové štáby krajů včetně **stálých pracovních skupin** (dále jen „SPS“) zahájily pracovní činnost ve všech 14 krajích. Například v Moravskoslezském kraji byl KŠ aktivován 12. března do 15. června 2020, a dále od 25. září v rámci druhé vlny pandemie. Členové KŠ včetně jeho SPS byli určeni především z pracovníků krajského úřadu, zástupců zdravotnictví, školství, sociálních služeb nebo příslušníků HZS kraje z oddělení KŘ. Pro potřeby operačního řízení na operačních a informačních střediscích (dále jen „OPIS“) hasičských záchranných sborů krajů (dále jen „HZS kraje“) poskytovala krajská hygienická stanice (dále jen „KHS“) **data z informačního systému infekčních nemocí spočívající v identifikaci adresných bodů s pozitivně testovanými osobami** nebo konkrétních osob v bytových domech. Vytvořeno bylo **databázové prostředí umožňující export dat do prostředí geografického informačního systému** (dále jen „GIS“) využívaného právě na OPIS HZS krajů. Důvodem informovanosti ze strany KHS byla nemožnost přístupu HZS ČR do tohoto informačního systému, neboť právní řád toto neumožňoval. Od 1. března 2021 byl tento nedostatek odstraněn, a to novelizací zákona o HZS ČR.³

Získané poznatky a zkušenosti byly, a stále jsou, průběžně zpracovány do operačního plánu na úrovni kraje, který je rozpracováním typového plánu MZDR k řešení krizové situace typu epidemie – hromadná nákaza osob.⁴ Výstupem práce

¹ *Vláda České republiky* [online]. [B.m.]: Vládní usnesení související s bojem proti epidemii koronaviru, 2020. [cit. 31. 08. 2021]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/vladni-usneseni-souvisejici-s-bojem-proti-epidemii-koronaviru---rok-2020-186999/#brezen>

² Pracovní skupina ÚKŠ v oblasti distribuce OOP na území ČR byla v druhé vlně pandemie rozšířena o skupinu pro koordinaci krajů.

³ Zákon č. 320/2015 Sb., *o Hasičském záchranném sboru České republiky* v platném znění.

⁴ STŘELKA, Miloš a Kateřina BLAŽKOVÁ. Analytická činnost krizového štábu Moravskoslezského kraje při pandemii Covidu-19. 112. *Odborný časopis požární ochrany*,

KŠ krajů byla standardizovaná hlášení, která byla zasílána cestou OPIS HZS krajů a MV-GŘ HZS ČR. Obsahem každodenních hlášení KŠ byly i požadavky krajů na ÚKŠ nebo ústřední úroveň, které byly řešeny buď přímo přijímajícím BS, nebo je OPIS MV-GŘ HZS ČR předávalo SPS – sekretariátu ÚKŠ.

Na MV-GŘ HZS ČR zasedal od 14. března 2020 **štáb generálního ředitele HZS ČR**, který spolupracoval s ÚKŠ. Štáb, který je pracovním orgánem jeho nejvyššího vedení, je určen k zabezpečení úkolů vyplývajících z působnosti organizace a k řízení podřízených organizačních prvků v rámci HZS krajů nebo přímo řízených organizací. Ve své činnosti vychází ze zásad stanovených v zákoně o IZS¹ anebo zákoně o KŘ² a jejich prováděcích předpisech. Mezi úkoly jednotlivých skupin štábu patřilo např. **rozhodování o nasazení centrálních sil a prostředků** při řešení vzniklých mimořádných událostí podle Ústředního poplachového plánu, které vyžaduje součinnost jak základních, tak i ostatních složek IZS např. AČR. Úkolem bylo i **zabezpečení přejímky nebo výdeje majetku v rámci humanitární pomoci a logistická podpora**. Jednalo se především o zajištění příjmu OOP z Číny, a to na Letišti Václava Havla Praha s následnou distribucí do skladu PČR v Opočínku v Pardubickém kraji. Do tohoto skladu byly směřovány i zásilky z Letiště Pardubice, které distribuovala AČR. Celkem bylo k 5. květnu 2020 vyloženo 55 letadel o celkové hmotnosti 2 000 tun v objemu 13 000 m². Materiál OOP byl dále ze skladových zásob distribuován vybraným správním úřadům a státním institucím, složkám IZS včetně zajištění potřeby jednotek PO pro zásahy v kontaminovaném prostředí. Vydáno bylo také 544 lehátek a 383 mobilních lůžek, 3 tis. kusů ochranných masek typu CM 4, 50 kusů ochranných masek typu CM 6, dále 9 tis. kusů filtrů typu MOF 4 nebo 500 kusů filtrů typu MOF 06. Příjemci těchto věcných prostředků byli sociální ústavy, prvky kritické infrastruktury, ministerstva nebo podnikové jednotky PO.³

Spolupráce probíhala i se Správou státních hmotných rezerv při zajištění požadavků na použití pohotovostních zásob za krizových stavů v systému KRIZKOM. V rámci zahraniční spolupráce s Evropskou komisí s využitím ESI (Emergency Support Instrument) nebo Stockpillingu, byl podskupinou vyslán a příjmu zahraniční záchranářské a materiální pomoci organizován ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí České republiky (dále jen „MZV“) od 14. března 2020 **pozemní svaz občanů ČR, a to s využitím autobusů HZS ČR** z Německa, Rakouska, Slovenska, Polska a Maďarska. Celkem uskutečněno 56 zahraničních cest, kdy bylo přepraveno 1 323 osob z mezinárodních letišť. Na žádost MZV byl aktivován Mechanismus civilní ochrany Unie⁴ prostřednictvím systému CECIS, a to za účelem spolufinancování **repatriačních letů**. Celkem bylo do systému zadáno 15 repatriačních letů včetně vkládání potřebné dokumentace k získání Grantu na spolufinancování přepravy

integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva. 2021, Vol. XX, No. 3, s. 24-27. ISSN 1213-7057.

¹ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému v platném znění.

² Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení v platném znění.

³ NEDĚLNÍKOVÁ, Hana a kol. Statistická ročenka 2020. Praha: MV-GŘ HZS ČR jako příloha časopisu 112 číslo 3/2021. 112. *Odborný časopis požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva*. 2021, Vol. XX, No. 3, s. 26. ISSN 1213-7057.

⁴ *Hasičský záchranný sbor České republiky*. [online]. [B.m.]: Mechanismus civilní ochrany Unie, 2021. [cit. 09. 05. 2021]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/aktivity-na-mezinarodni-urovni-mechanismus-civilni-ochrany-unie.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

z prostředků Evropské unie (dále jen „EU“). Ze zdrojů EU bylo poskytnuto 75 % z celkových nákladů, celkem ve výši 3 mil. EUR.¹ Štáb dále vyhodnocoval **požadavky ostatních států o humanitární pomoc** včetně jejich realizace, např. dovoz do San Marina, kam byly poskytnuty OOP. Vyhodnocoval informační zprávy od mezinárodních organizací např. ECHO-ERCC, NATO-EADRC nebo WHO, které byly dále předávány součinnostním orgánům. Štáb ukončil činnost 17. května 2020. Následně byl opět aktivován při druhé vlně pandemie a to od 21. září 2020 a dále.

Vybraná přijatá opatření v rámci BS včetně operačních středisek

Od 2. března 2020 byla přijímána první **opatření k zabezpečení celkové akceschopnosti BS**. Jejich podstatou bylo **minimalizovat osobní styk** příslušníků nebo zaměstnanců. Systémové změny byly zavedeny plošně v rámci celé organizační struktury. Pokud to bylo možné, osoby byly rozděleny nebo prováděly práci z domova. Při vstupu příslušníků nebo jiných osob do objektů BS bylo započato s **bezkontaktním měřením tělesné teploty** s využitím termokamery. Dále byla prováděna **dezinfekce pracovišť nebo služebních vozidel ve formě ozonizace vzduchu** pomocí generátorů ozónu. Vedením BS byly vydány normativy a metodiky vybavení OOP včetně zpracování návodů na používání, a to s přihlédnutím k zásahové činnosti, nebo dekontaminaci prostor a techniky. Prováděny byly zkoušky účinnosti komerčně nabízených dezinfekčních prostředků a zařízení, které prováděl Státní zdravotní ústav ve spolupráci s BS. Jejich výsledkem bylo odhalení neúčinnosti některých nabízených dezinfekčních prostředků proti virům.

Cílem zkoušek byla i optimalizace koncentrací účinných dezinfekčních činidel.² Metodika obsahovala návod k používání generátorů ozónu a přehled dezinfekčních přípravků doporučených orgánem ochrany veřejného zdraví pro zásahy s přítomností COVID. Omezeny byly např. zahraniční služební cesty a vydáno doporučení pro omezení soukromých zahraničních cest. Zakázány byly služební akce s více jak 15 účastníky. Dále byla přijímána karanténní opatření při návratu ze zemí určených WHO. V následujícím období byly omezeny dovolené, zakázány zahraniční služební cesty, omezeny služební akce pro více jak 30 osob. Při návratu ze zahraničí byla nařízena práce z domova. Zrušeno bylo vzdělávání ve školících zařízeních nebo exkurze a prohlídky v objektech BS. Povinnosti a doporučení byla ukládána příslušníkům a zaměstnancům formou rozkazů generálního ředitele v rámci interních aktů řízení.

Pracoviště OS přijala taková **režimová opatření**, aby byla zajištěna jejich činnost a dále aby případná karanténní opatření vůči části zaměstnanců neohrozila akceschopnost BS. **Početní stavy služeb byly zredukovány na minimum**. V případě potřeby bylo připraveno doplnění předurčenými pracovníky pro posílení výkonu služby. Operační střediska zajišťovala především **příjem a vyhodnocení tísňových volání a povolávání sil a prostředků k mimořádným událostem**. Dále OS zabezpečovala **pomoc a informační podporu pro činnost KŠ**. Významným úkolem bylo **zajištění**

¹ NEDĚLNÍKOVÁ, Hana a kol. Statistická ročenka 2020. Praha: MV-GŘ HZS ČR jako příloha časopisu 112 číslo 3/2021. 112. *Odborný časopis požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva*. 2021, Vol. XX, No. 3, s. 26. ISSN 1213-7057.

² NEDĚLNÍKOVÁ, Hana a kol. Statistická ročenka 2020. Praha: MV-GŘ HZS ČR jako příloha časopisu 112 číslo 3/2021. 112. *Odborný časopis požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva*. 2021, Vol. XX, No. 3, s. 27. ISSN 1213-7057.

informačního toku mezi OS složek IZS na operační úrovni nebo sběr a distribuce standardizovaných hlášení z aktivovaných KŠ krajů pro potřeby ÚKŠ. Dále byla distribuována především nařízení nebo usnesení vlády a MV, která byla vydávána k přijatým opatřením na zamezení šíření COVID, a to vybraným správním úřadům a institucím nebo dalším styčným místům. Adresáty byly krajské úřady, resp. KŠ krajů, obcí s rozšířenou působností (dále jen „ORP“) nebo obce. Rozesílána byla také opatření, nařízení nebo rozkazy v rámci organizační struktury BS.

Z hlediska zabezpečení chodu OS se jednalo o doporučená opatření v době výskytu COVID, která obsahovala základní postupy při výskytu příznaků onemocnění u příslušníků nebo v případě nutnosti uzavření pracovišť postup pro ozonizaci kontaminovaných prostor OS. Novinkou bylo využití systému **zasílání hromadných SMS zpráv**. Jejich cílem bylo na základě žádosti hejtmanů krajů informování občanů ve vymezeném území o přijatých opatřeních. Příkladem využití bylo odeslání těchto zpráv pro občany žijící v Olomouckém kraji v ORP Uničov a Litovel, kde byla od 16. března 2020 po dobu 14 dnů nařízena plošná karanténa.¹ Nutností bylo udržení funkčnosti komunikačních, informačních a varovacích prostředků včetně videokonferenčních zařízení pro potřeby jednání mezi subjekty. Později provedeným průzkumem ze strany BS byly zjištěny **pozitiva a negativa z přijatých bezpečnostních opatření** v rámci OS. Mezi pozitivními faktory jsou uváděny **nižší frekvence střídání příslušníků** při 24 hodinovém režimu služby z původních 12 hodin, **minimalizace početních stavů se zajištěním pohotovosti** na překážkách ze strany zaměstnavatele, **redukce počtu směn** nebo skupin, **oddělení prostor v rámci pracoviště** nebo **personální rezervy z příslušníků odvelených na pohotovost** jako záloha pro střídání kontaminovaných osob. Mezi negativa byla identifikována **fyzická i psychická únava příslušníků** vykonávající službu po delší časové období v rámci nestandardní pracovní doby, **nemožnost osobního kontaktu** mezi jednotlivými příslušníky při řešení úkolů, **nemožnost čerpání řádné dovolené** nebo **nesplněný fond pracovní doby**. Identifikována byla ještě vyšší potřeba **zřízení a vybavení záložních pracovišť, jak pro příjem tísňových volání, tak i samotného operačního řízení**.

Tísňová volání v souvislosti s COVID

Stejně jako v jiných případech, kdy dojde ke **vzniku rozsáhlých mimořádných událostí nebo živelních pohrom**, dochází zpravidla k **nárůstu oznámení na tísňové linky** OS složek IZS. Typickým příkladem je vznik velmi silné bouřkové činnosti nebo vichřice, kdy dochází k enormnímu nárůstu tísňových volání.² **První případy onemocnění COVID způsobily zvýšený zájem občanů ČR a jejich obyvatel o informace** především v souvislosti s prevencí, možnostech vyšetření, postupu při výskytu nemoci a podobně. Jako první identifikovala **přetížení tísňové linky krajská**

¹ NEDĚLNÍKOVÁ, Hana a kol. Statistická ročenka 2020. Praha: MV-GŘ HZS ČR jako příloha časopisu 112 číslo 3/2021. 112. *Odborný časopis požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva*. 2021, Vol. XX, No. 3, s. 26. ISSN 1213-7057.

² Dne 26. 6. 2021 při postupu extrémně silné bouřky se vznikem tzv. supercely, která byla provázena silným tornádem, kterému byla přiřazena kategorie F4, zaznamenalo TCTV 112 na OPIS HZS Jihomoravského kraje v čase 19:00 až 20:00 hod. celkem 354 tísňových volání za hodinu. Tornádo postupovalo v čase 19:10 až 19:45 hod, pásem dlouhým 26 km a širokém až 700 metrů se vznikem značných škod.

zdravotnická OS zdravotnických záchranných služeb (dále jen „ZZS“) na národní tísňové lince 155. Následně byla v hlavních zpravodajských médiích zveřejněna informace od vlády, aby se osoby v případě podezření na COVID obracely na jednotné evropské číslo tísňového volání 112 (dále jen „tísňová linka 112“), která je přijímáno na telefonních centrech tísňového volání (dále jen „TCTV 112“) jako součást OPIS HZS krajů. Pokyn k volání na tísňovou linku 112 byl aktivně komunikován ze strany některých KHS. Veřejná informace nebyla před jejím uveřejněním konzultována se HZS ČR, který je za provoz této linky zodpovědný. Nemohla tak být připravena **metodika pro operátory tísňové linky, jak postupovat v těchto případech**. Hovory tedy musely být **vyhodnocovány podle standardní metodiky pro příjem tísňových volání jako specifické zdravotní volání s předáním na národní tísňovou linku 155** v gesci krajských ZZS.¹

Počet volání na tísňovou linku 112 zaznamenal trvalý růst. Zajímavostí byl naopak významný pokles zlomyslných volání.² V důsledku přepojování hovorů docházelo k přetěžování zdravotnických OS se zvýšenou zátěží TCTV 112. V následujících dnech bylo volání na tísňovou linku 112 zakotveno MZDR v již úvodu uvedeném algoritmu. Následkem tohoto faktu došlo k dalšímu přílivu hovorů od občanů, lékařů a zdravotnických zařízení, které tímto způsobem ohlašovali pacienty s podezřením na COVID. Algoritmus byl MZDR několikrát upravován. Později byl vznesen **požadavek na vytvoření specializovaného call centra pro řešení COVID**. Dne 15. března 2020 byl **spuštěn provoz linky 1212**. Počet informačních volání na tísňovou linku 112 byl snížen, a to díky využití masivní mediální kampaně. Maximální zátěž na tísňové lince 112 byla zaznamenána 13. března 2020, kdy se k informačním požadavkům občanů přidaly i otázky v souvislosti s vyhlášením NS. Tento den bylo přijato na TCTV 112, a to na obou tísňových linkách přijímaných HZS ČR, celkem 11 088 hovorů. V následujícím období byl již patrný výrazný pokles způsobený změnou dynamiky společnosti se snížením mobility obyvatelstva. Jednotky PO vyjely v roce 2020 ve spojitosti s pandemií COVID k 26 738 událostem.³

Závěrečné poznámky

Operační střediska provozují na krajských úrovních všechny tři základní složky IZS, kterými jsou OPIS krajských ředitelství HZS krajů, integrovaná OS krajských ředitelství PČR nebo krajská zdravotnická OS ZZS. Dvě z těchto složek provozují dokonce OS na úrovni celostátní, a to OPIS MV-GŘ HZS ČR a OS Operačního odboru Policejního prezidia České republiky. Citovaná **opatření byla přijata v podobném rozsahu s možnými odchylkami na všech těchto pracovištích**. Rozdíl spočíval především v jejich organizaci např. v personální oblasti při zajištění akceschopnosti složky IZS a výkonu služby.

První vlna pandemie COVID přinesla v ČR v období od 1. března 2020, kdy se prokázaly první případy tohoto onemocnění, mnoho nového. Do té doby dokonce

¹ Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky. *Pravidla pro činnost telefonních center tísňového volání 112*. Praha, 2020.

² Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických telekomunikacích v posledním znění.

³ NEDĚLNÍKOVÁ, Hana a kol. Statistická ročenka 2020. Praha: MV-GŘ HZS ČR jako příloha časopisu 112 číslo 3/2021. *112. Odborný časopis požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva*. 2021, Vol. XX, No. 3, s. 27. ISSN 1213-7057.

nepředstavitelného. Obecně bylo **přijato množství nových krizových opatření, zákazů, omezení** nebo naopak příkazů se zásahem do většiny oblastí života společnosti. Jisté je, že většina z nich již neplatí a zřejmě již ani jejich znovuzavedení v případě opakování v budoucnu nehrozí, neboť praktické využití a získané zkušenosti je již logicky vylučují jako neúčelné nebo nefunkční. Pandemie vyžadovala především **minimalizovat riziko šíření nákazy** mezi osobami napříč celou populací. Jako základní opatření byl přijat režim k zajištění výkonu služby s **minimálním početním stavem**. Pokud by došlo v důsledku zvýšeného počtu onemocnění příslušníků napříč OS, byl by ohrožen standardní provoz těchto pracovišť, která patří mezi prvky kritické infrastruktury. Při rozsáhlejších výpadku **mohla situace eskalovat do kritické personální situace**. Nebylo by tak pravděpodobně vůbec možné zajistit činnost např. při vzniku rozsáhlé mimořádné události, která okamžitě vyvolává efekt extrémně zvýšené zátěže na pracovištích pro příjem tísňových volání a při výkonu operačního řízení OS složek IZS. Následkem by tak zřejmě byla určitá nemožnost v zajištění základních úkolů složek IZS spočívající v garantované pomoci při ochraně životů, zdraví a majetku osob. Jedním z výstupů první vlny pandemie je zjištění k **trvalému navýšování počtu operátorů tísňových linek**, a to i v důsledku mimořádného využití tísňové linky jako linky informační nebo nákazy u části pracovníků s nemožností jejich využití.

Dalším výhodným opatřením se jevilo **vytvoření personální zálohy** z příslušníků, kteří **postupně nahrazovali nemocné kolegy nebo osoby v karanténě**. Ideálním řešením bylo zálohovat celé směny, které po patřičné desinfekci pracoviště mohly být nasazeny k výkonu služby. **Nevýhodou bylo zásadní snížení početních stavů**. Další **opatření, které nebylo v rámci první vlny realizováno**, ale bylo připraveno, spočívalo v **přípravě náhradních pracovišť, kde mohli v případě akutního nedostatku příslušníků provádět výkon služby příslušníci v karanténě nebo dokonce nemocní, avšak zdravotně a fyzicky schopní**. Dále bylo přijato několik hygienických opatření, mezi které patřilo zavedení bezkontaktního měření tělesné teploty termokamerou. Tehdy novým opatřením před nástupem nové směny bylo kromě běžných forem úklidu i provádění desinfekce ozónem a desinfekce povrchů.

Byla identifikována nutnost posilovat stávající nebo dokonce zřídit úplně nová **záložní pracoviště, která plnohodnotně plní roli OS**. Jejich využití spočívá např. při výpadcích technologií. Je však možné je využívat právě i při karanténních opatřeních. Otázkou je, zda pouze na krajských úrovních, nebo i těch celostátních. Je vhodné nadále posilovat systém organizace a technické úpravy systémů včetně příjmu tísňových linek jako celku, např. „živé“ technologie spuštěné na příslušném pracovišti s tím, že výkon služby probíhá na dálku.

Pokračující **modernizace technologií používaných na OS složek IZS** by bylo vhodné provázat s dosud neexistujícím informačním systémem KŘ při zasedání KŠ. Vhodnost provozu tohoto systému stále více dokazují rozsáhlé mimořádné události. **Cílem je zrychlit předávání a sdílení informací, a zvýšit tak efektivitu práce na více úrovních**. V průběhu druhé vlny již byly do praxe zavedeny databázové a informační systémy, které výrazným způsobem přispěly k efektivní spolupráci a koordinaci činností mezi jednotlivými složkami IZS, orgány a subjekty. Jako velmi funkční se osvědčil GIS, a to zejména **při plánování rozvozu OOP, kdy byl použit pro optimalizaci doručení materiálu do velkého počtu cílových destinací**

v co nejkratší době. Tento systém by se měl nadále rozvíjet, neboť jeho potenciál využití je velmi široký, a to i v rámci dalších typů krizových situací.

Videokonferenční zařízení vyžaduje modernizaci a zvýšení kapacity, což dokazuje jejich **využívání ve velké míře v rámci komunikace** mezi BS a dalšími subjekty právě při pandemii COVID. V důsledku vysokého zatížení je nutné provést v následujícím období **modernizaci na potřebnou úroveň plnicí požadovanou funkci.** V rámci režimu výkonu práce z domova vyžaduje nová situace **pořízení potřebného množství hardwarového a softwarového vybavení včetně upgrade infrastruktury vlastních systémů,** které umožňují **dálkový přístup k aplikacím zaměstnavatele.** Vhodné je také **posílení v oblasti kybernetické bezpečnosti,** jak z hlediska personálního, tak i rozpočtového. V předmětném období bylo zaznamenáno několik kybernetických útoků na státní instituce. V případě úspěšného kybernetického útoku by mohlo dojít k zásadnímu ochromení akceschopnosti složek IZS.

Opatření přijatá v první vlně pandemie byla vyhodnocena, **získané zkušenosti byly s úspěchem využity při následující druhé vlně,** která přinesla jak **odlišný přístup ve specifických činnostech BS,** tak především **délkou trvání těchto činností.** Některé z nich trvají i v současnosti. Druhá vlna COVID vyžadovala žádost o pomoc ze strany ČR, a to prostřednictvím výše uvedených evropských nebo mezinárodních organizací o zdravotnické týmy, plicní ventilátory a další zdravotnické zařízení. Naopak ČR realizovala materiální humanitární pomoc ve formě distribuce OOP do dalších států např. Francie, Arménie nebo Ukrajiny a dalších. Ze strany ÚKŠ byl mimo jiné zpracováván přehled požadavků a způsob jejich řešení ve formě číslo jednací, věc, způsob vyřešení a datum. Později byl kladen důraz i na dodržování termínů předávání standardizovaných hlášení od KŠ krajů. Pracovní skupina ÚKŠ pro koordinaci krajů se mimo jiné podílela např. na sběru dat a vyjednávání o podmínkách pro **vytváření rezervních ubytovacích kapacit,** nebo skupina **kapacity krematorií** s podobným cílem.

Z důvodu eskalace průběhu pandemie od října 2020 a během přelomu roku 2020 a 2021 se postupně zvyšoval tlak na krematoria nebo kapacity mrazících zařízení pohřebních služeb a patologií. Tato zařízení byla v některých krajích posílena o chladicí kontejnery. Byl organizován převoz těl ke zpopelnění v rámci méně vytížených krajů. Plošné využití transportních zařízení však nebylo ve větší míře využito. Zástupci BS byli trvale **zapojeni do činnosti Centrálního řídicího týmu¹** (dále jen „CŘT“), který byl dočasným orgánem vlády. Jeho cílem bylo zajištění řízení a koordinace opatření přijatých ČR v rámci řešení COVID² s důrazem na opatření tzv. Chytré karantény. **Hlavními úkoly bylo zabezpečení spolupráce mezi subjekty, vzájemné předávání informací a úkolů.** Nebyla realizována např. repatriace občanů ze zahraničí, nebyla prováděna distribuce OOP z letišť do skladů. Naopak nově byla realizována distribuce OOP a respirátorů z centrálních skladů do krajů, dále rozvoz nemocničních lůžek pro posílení kapacit nemocnic.

¹ Usnesení vlády České republiky ze dne 30. března 2020 č. 342 o zřízení *Centrálního řídicího týmu COVID-19.*

² Centrální řídicí tým prováděl analýzy a predikce vývoje situace, plánoval a připravoval doporučení k realizaci opatření, koordinoval provádění opatření napříč ústředními správními orgány, státní správou a ostatními organizacemi s cílem zajistit efektivní podporu orgánům samosprávy.

Novinkou bylo **sestavení odběrových skupin** složených z příslušníků BS určených pro občany ČR. V první fázi se jednalo o posílení odběrových týmů AČR nebo ZZS krajů na základě požadavků ČRT nebo KHS, a to molekulární diagnostickou metodou PCR. Později bylo zahájeno **plošné antigenní testování obyvatelstva**, kdy byl rozšířen počet týmů pro plošné antigenní testování. **V personální oblasti došlo k nárůstu onemocnění nebo karantény** příslušníků BS. Z těchto důvodů byl nadále omezován režim služeb. Nejkritičtější den bylo postiženo onemocněním COVID až 9 % těchto příslušníků. Později byl jejich počet mimo výkon služby v rozsahu 2 až 3 %.¹

Jak již bylo uvedeno v úvodu příspěvku, krize tohoto typu, mimořádná událost byla a stále je, naprosto jedinečná. Obě fáze pandemie COVID prokázaly odlišnost řešení, nicméně rozhodně také **trvalou připravenost BS po stránce organizační, operační, taktické i strategické**. Postupy jsou jasně a správně nastaveny včetně dlouhodobého řešení úkolů pod vysokou zátěží a přizpůsobení se nově nastalým problémům a úkolům. Stejně tak **existuje prostor pro zlepšení a rozvoj po stránce technologické, technické nebo personální**. Nezanedbatelnou roli mají o **podněty z praxe pro úpravu a novelizaci příslušných právních předpisů**. Doufejme, že situace se již natolik ve společnostilepší, že již nebude třeba opět přistupovat k omezujícím opatřením, vyhlášení NS a především, již nedojde k opakování situace, kdy **reálně hrozil kolaps zdravotnictví**. Ostatně všechna **přijatá opatření měla primární cíl tento stav nedosáhnout**, což se podle názoru autora podařilo.

Rozhodně nelze konstatovat, že krize typu pandemie definitivně skončila nejen z pohledu území v rámci ČR, ale především z pohledu celého světa. **Složky IZS by však měly být schopné těmto živelním pohromám vzdorovat**, ať již bude následující vývoj situace jakýkoliv. Využití dosud získaných poznatků a nových odborných informací z řešení jednotlivých fází pandemie, tak může být využitelné především v budoucnosti. Určitá naděje však spočívá v současném stavu poznání a vyhodnocení faktů, které by mohli nastítnit případné postupy a řešení dalších vln této pandemie. V současnosti je však podle názoru autora **nejúčinnějším preventivním opatřením očkování široké populace**. Bohužel určitá část společnosti k tomuto preventivnímu nástroji přistupuje stále skepticky, např. nepodložené mýty o neúčinnosti vakcín a mnoho dalších. Ovšem není zcela jasné, z jakých argumentů a dalších zdrojů tyto názory obyvatel vycházejí.

Literatura

Monografie

MATOUŠ, Miroslav. Operační řízení integrovaného záchranného systému. *Bezpečnostní teorie a praxe/Security Theory and Practice*. 2020, No. 1, s. 129-144. ISSN 1801-8211.

STŘELKA, Miloš a Kateřina BLAŽKOVÁ. Analytická činnost krizového štábu Moravskoslezského kraje při pandemii Covidu-19. *112. Odborný časopis požární*

¹ NEDĚLNÍKOVÁ, Hana a kol. Statistická ročenka 2020. Praha: MV-GŘ HZS ČR jako příloha časopisu 112 číslo 3/2021. *112. Odborný časopis požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva*. 2021, Vol. XX, No. 3, s. 26-27. ISSN 1213-7057.

ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva. 2021, Vol. XX, No. 3, s. 24-27. ISSN 1213-7057.

NEDĚLNÍKOVÁ, Hana a kol. Statistická ročenka 2020. Praha: MV-GŘ HZS ČR jako příloha časopisu 112 číslo 3/2021. 112. *Odborný časopis požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva*. 2021, Vol. XX, No. 3, s. 26-27. ISSN 1213-7057.

Zákonná úprava a další zdroje

Zákon č. 127/2005 Sb., *o elektronických telekomunikacích* v posledním znění.

Zákon č. 320/2015 Sb., *o Hasičském záchranném sboru České republiky* v platném znění.

Zákon č. 239/2000 Sb., *o integrovaném záchranném systému* v platném znění.

Zákon č. 240/2000 Sb., *o krizovém řízení* v platném znění.

Sbírka zákonů č. 69/2020, Usnesení vlády České republiky ze dne 12. března 2020 č. 194 *o vyhlášení nouzového stavu pro území České republiky z důvodu ohrožení zdraví v souvislosti s prokázáním výskytu koronaviru /označovaný jako SARS CoV-2/ na území České republiky na dobu od 14:00 hodin dne 12. března 2020 na dobu 30 dnů*.

Sbírka zákonů č. 70/2020, Usnesení vlády České republiky ze dne 12. března 2020 č. 197 *o dočasném zavedení ochrany vnitřních hranic České republiky*.

Sbírka zákonů č. 82/2020, Usnesení vlády České republiky ze dne 14. března 2020 č. 211 *o přijetí krizového opatření*.

Sbírka zákonů č. 83/2020, Nařízení vlády ze dne 15. března 2020 č. 83 *o povolání vojáků v činné službě a příslušníků Celní správy České republiky k plnění úkolů Policie České republiky v souvislosti s epidemií viru SARS-CoV-2*.

Usnesení vlády České republiky ze dne 12. března 2020 č. 199 *o přijetí krizového opatření*.

Usnesení vlády České republiky ze dne 12. března 2020 č. 200 *o přijetí krizového opatření*.

Usnesení vlády České republiky ze dne 12. března 2020 č. 201 *o přijetí krizového opatření*.

Usnesení vlády České republiky ze dne 30. března 2020 č. 342 *o zřízení Centrálního řídicího týmu COVID-19*.

Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky. *Pravidla pro činnost telefonních center tísňového volání 112*. Praha, 2020.

Webové stránky

Hasičský záchranný sbor České republiky. [online]. [B.m.]: Mechanismus civilní ochrany Unie, 2021. [cit. 09. 05. 2021]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/aktivity-na-mezinarodni-urovni-mechanismus-civilni-ochrany-unie.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

Vláda České republiky [online]. [B.m.]: Vládní usnesení související s bojem proti epidemii koronaviru, 2020. [cit. 31. 08. 2021]. Dostupné z:

<https://www.vlada.cz/cz/epidemie-koronaviru/dulezite-informace/vladni-usneseni-souvisejici-s-bojem-proti-epidemii-koronaviru---rok-2020-186999/#brezen>

Úvod do základů vědecké práce (aneb jak napsat úspěšnou disertaci). [online]. [B.m.]: Syllabus pro potřeby semináře doktorandů, 2021. [cit. 24. 09. 2021]. Dostupné z: https://people.fsv.cvut.cz/~k126/predmety/d26mvp/mvp_syllabus-mvp.pdf

RESUMÉ

Předložený příspěvek stručně shrnuje některé z vybraných výstupů z řešení takzvané první vlny koronavirové pandemie COVID-19 u vybraného bezpečnostního sboru se zaměřením na jeho operační střediska včetně pracovišť pro příjem tísňových volání. Subjekt patří mezi základní složky integrovaného záchranného systému. První vlna pandemie byla velmi specifická, neboť se jednalo o zcela novou krizovou situaci, živelní pohromu, s ne úplně tak jasným postupem ze strany příslušných státních orgánů a jejich dopadů. Proto bylo vhodné vzniklou situaci určitým způsobem vyhodnotit a poučit se do budoucna. Je evidentní, že následující druhá vlna na podzim roku 2020 trvající do jara 2021 byla oproti té první zcela odlišná. Důvodem je kombinace získaných zkušeností, vědeckého poznání, ale i respektu k preventivním opatřením přijatým ve společnosti.

Klíčová slova: bezpečnostní sbor, dopady, integrovaný záchranný systém, koronavirus, krizová opatření, krizový štáb, operační středisko, onemocnění COVID-19, pandemie, tísňové volání.

SUMMARY

MATOUŠ, Miroslav: THE FIRST WAVE OF THE COVID-19 PANDEMIC AND ITS IMPACT ON THE OPERATIONAL MANAGEMENT OF THE SECURITY CORPS

The presented work briefly summarizes some of the outputs from the solution of the so-called first wave of the coronavirus COVID-19 pandemic in a selected security force with a focus on its operations centers, including workplaces for receiving emergency calls. The entity is one of the basic components of the Integrated Rescue System. The first wave of the pandemic was very specific, as it was a completely new crisis situation, a natural disaster, with not entirely clear action by the relevant state authorities and their effects. Therefore, it was appropriate to evaluate the situation in a certain way and learn a lesson for the future. It is evident that the second wave in the autumn of 2020, lasting until the spring of 2021, was completely different from the first one. The reason is a combination of gained experience, scientific knowledge, but also respect for preventive measures taken in the society.

Keywords: security corps, impact, Integrated Rescue System, coronavirus, crisis measures, crisis staff, Operations Centre, COVID-19 disease, pandemic, emergency call.